

Kommunala pensionärsrådet

Datum 2019-09-13
Tid Kl. 09.00 – 12.00
Plats Kommunhuset, Kommunstyrelsesalen (KS-salen)
Justering av protokoll Justerare är ordförande Niklas Säwén och Margret Bergström.

Närvarande

Eila Nilsson	Finska föreningen
Lillian Borg	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Aagoth Lögdahl	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Stefan Aronson	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Anders Nylin	PRO, Pensionärernas Riksorganisation
Ulf Unander	SKPF, Svenska kommunalpengionärers Riksförbund
Ing-Britt Höglin	SKPF, Svenska kommunalpengionärers Riksförbund
Lars-Göran Brandhammar	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Wathier Svelander	SPF, Sveriges pensionärsförbund
Margret Bergström	SPF, Sveriges pensionärsförbund

Niklas Säwén (<i>ordf.</i>)	(S) kommunstyrelsen
João Pinheiro	(S) kommunstyrelsen
Tom Emanuelz	(M) kommunstyrelsen
Caroline Grafström	kommunsekreterare

Inbjudna

Anette Ståby	ekonomichef, socialtjänsten
Margreth Söderlund	bitr. verksamhetschef, socialtjänsten
Minna Sahonen	projektledare, socialtjänsten
Görel Crona	verksamhetsutvecklare, socialtjänsten
Mats Abramson	lokalstrateg, socialtjänsten
Hans Forsberg	ordförande, kommunstyrelsens service- och förvaltningsutskott
Niklas Evaldsson	ordförande, kultur- och fritidsnämnden
Jonas Walker	kultur- och fritidsdirektör

1. Mötets öppnande

Ordförande Niklas Säwén öppnar mötet och hälsar alla välkomna.

2. Val av justerare

Att jämte ordföranden justera protokollet väljs Margret Bergström.

3. Dagordning

Dagordningen godkänns.

4. Föregående protokoll

Läggs med godkännande till handlingarna.

5. Information från socialtjänsten

Ekonomichef **Anette Ståby** informerar om bemanningstal inom äldreomsorgen. Dessa tal har gällt sedan 2018. Under 2017 såg en arbetsgrupp över bemanningstalen och bland annat tittade man närmare på om det finns likartade bemanningsbehov för somatiska- och demensboenden. Efter utredningen justerades bemanningstalen. Anette redovisar talen för dag- och nattbemanning på äldreboenden där det just nu finns 1009 platser. Dagbemanningen är i snitt 0,65 årsarbeten och nattbemanning 0,17 per plats. Den lägsta bemanningen per boendeplats finns på de större boendena.

Anette berättar att bemanningen skiljer sig mellan demensboenden och somatiska boenden. Nattbemanning blir annorlunda vid de somatiska boendena eftersom man behöver vara minst en person per plan.

Det finns 243 platser på Servicehus. På servicehusen är bemanningen 0,53 i snitt och nattbemanningen 0,06, d v s lägre än på äldreboenden. Fast bemanning samt geografin speglar hur boendena ser ut.

Fråga ställs om hur det ser ut med bemanningen i motsvarade kommuner? *Anette svarar* att kostnaden per brukare i Sundsvall ligger på en vanlig nivå. Vissa kommuner har lägre bemanning. Om kommunen har färre mindre äldreboenden så blir snitten annorlunda eftersom mindre boenden oftast kräver högre snittbemanning. Det blir också en större andel personer i särskilda boenden eftersom man ofta räknar in servicehus i statistiken.

Margreth Söderlund, biträdande verksamhetschef gör en avstämning om hur uppstarten av det nya äldreboendet Heffnersgården har gått. Ordföranden berättar att anhöriga tog kontakt med KPR-representanter vid invigningen av boendet och att de uttryckte en oro över hur det inledningsvis fungerade på Heffnersgården. Bland annat var man bekymrad över att det inte hade kommit igång några aktiviteter för de boende. Margreth informerar om att det har varit en del problem vid uppstarten och att de har haft svårt att komma igång med daglig verksamhet för de boende. Det är ett stort antal nya medarbetare samt olika vikarier som ska hitta fungerande arbetssätt. Nu är dock studiecirkel och aktiviteter på gång. Dessutom börjar Heffnersgården med skönsmodellerna under hösten. Då kommer även fysioterapeuter finnas i lokalerna.

Fråga ställs om det verkligen kan vara positivt med större boenden. *Margreth svarar* att det kan det vara. Större enheter innebär inte större avdelningar. Margreth påtalar att man vid planering av verksamhet på äldreboenden skulle kunna anpassa så att man på de mindre boendena där det är högre bemanning placerar boende med större behov.

Projektledare **Minna Sahonen** och verksamhetsutvecklare **Görel Crona** presenterar sig själva och socialtjänstens projekt om insatser för finsktalande äldre i kommunen. Sundsvall är finskt och samiskt förvaltningsområde och kommunen har erhållit stadsbidrag till projektet som precis har startat. Bland annat ska man översätta information från socialtjänsten till finska samt undersöka behov och önskemål från sverigefinnar. En inventering om finsktalande personal i äldreomsorgen ska också göras. Minna meddelar att hon kommer att återkommer senare till KPR med mer information.

Mats Abramson, lokalstrateg är inbjuden för att prata om ”styrande principer för utformning av nya äldreboenden” och lokalprogram för äldreboenden.

Mats inleder med att reda ut några begrepp kopplat till särskilt boende för äldre. Han beskriver vad som skiljer de särskilda boendena äldreboenden och servicehus åt. (se bilaga) Han beskriver också vad ett som är ett Trygghetsboende. Dessa boenden drivs inte av socialtjänsten utan av en privat hyresvärd eller allmännyttan. Man måste vara 70+ och det är ett ordinärt boende med tillgång till gemensamhetslokaler. Vid behov söker man hemtjänst.

Just nu finns det 22 äldreboenden med 923 permanenta platser. Det finns 5 servicehus med 239 platser och 85 kortvårdsplatser fördelade på boendena. Totalt antal platser är 1162 st. Mats informerar om den geografiska lokaliseringen av särskilda boenden för äldre samt visar prognos för behovet av särskilt boende för äldre mellan åren 2021-2030. Uppskattningen är ca 380 st nya äldreboendeplatser behöver tillskapas. Detta kan ske genom nybyggnation eller ombyggnad av befintliga boenden.

Mats visar SCB:s befolkningsprognos för personer över 80 år i Sundsvalls olika kommundelar. Utifrån denna kan man dra slutsatsen att fler boendeplatser behövs i centrala Sundsvall och på Alnö. Mats redogör för ett antal faktorer som kan påverka denna prognos.

Socialnämnden bestämmer vilken utgångspunkt kommunen ska ha när det byggs nya boenden eller när de byggs ut. Mats beskriver de tre nivåerna som kommunen arbetar med särskilda boenden för äldre. ”Styrande principer för utformningen av nya särskilda boenden för äldre” är övergripande riktlinjer för utformningen av nya särskilda boenden. Detta dokument kompletteras sedan med mer detaljerat lokalprogram och rumsfunktionsprogram (ventilation, värme, färger, material) inför varje nytt byggprojekt.

Lokalprogrammet finns för att säkerställa likvärdighet och effektivitet vid om- till- och nybyggnation inom verksamheten. Det finns främst fyra värden med ett lokalprogram: Enkelhet – snabbar på och förenklar beslutsprocessen vid ny-, om- och tillbyggnad Tydlighet – skapar rätt förväntningar för verksamheten

Likvärdighet – att vi gör lika inom hela förvaltningen
Ansvarsfullhet – att byggprojekten håller sig inom givna ramar.

Fråga ställs om det är bra med renodlade demensboenden eller inte? *Mats svarar* att det finns olika lösningar i kommunen och att det är svårt att svara på vilken lösning som är bäst. Vad man kan konstatera är att antalet personer med demenssjukdomar ökar i takt med att de äldre blir fler. Behovet av demensboenden väntas därmed öka.

Fråga ställs om kommunens möjlighet att påverka privata fastighetsägare att göra anpassningar som t ex installation av hiss. *Mats svarar* att utgångspunkten från myndigheterna är att man själv bör se till att man bor i lägenhet som passar de behov man har. Det finns inga statliga bidrag just nu för anpassning av vanliga bostäder. Statliga hissbidrag togs bort för ett antal år sedan.

Fråga ställs om vad samhället kan få ut av sk. Plusboenden där boendeföreningar har verksamhet med olika aktiviteter för de boende. *Mats svarar* att man inom kommunen kan aktivera Mitthem i frågan.

Fråga ställs om hur det blir med byggande av nytt äldreboende på Alnö. *Mats svarar* att inget beslut är fattat kring detta ännu, men det står klart att man måste utöka antalet platser. Oklart är i vilken form detta ska göras.

Inspel från KPR som lämnas till Mats gällande ”Styrande principer.....” handlar om geografisk placering, driftformer, verksamhetsinnehåll, parboenden, personaltäthet och kontraktstider. Ordföranden informerar om att dokumentet ”Styrande principer för utformning av nya äldreboenden” fastställs av socialnämnden i oktober.

6. Politisk ambition/vision för kollektivtrafiken

Ordföranden i kommunstyrelsens service- och förvaltningsutskott **Hans Forsberg** inleder med att beskriva den övergripande strukturen för kollektivtrafiken i länet. Kollektivtrafiken i länet är organiserat genom den regionala kollektivtrafikmyndigheten. Länets kommuner och regionen är medlemmar i ett kommunalförbund som ”äger” myndigheten. Kollektivtrafikmyndigheten (KTM) ska ta fram trafikförsörjningsprogram. Detta är ett lagligt dokument som bestämmer vilken trafik det ska finnas i länet. Medlemmarna betalar för all trafik och Sundsvall bidrar med ca 100-150 milj kr. Myndigheten har inga ”egna” pengar men trots detta har kommunen inget direkt inflytande på busstrafiken utan kan komma med inspel till KTM.

Regionen står från all trafik mellan kommuner samt för tågtrafiken och respektive kommun står för den lokala trafiken. Kollektivtrafikmyndigheten upphandlar bussoperatörer som kör bussarna under varumärket Din Tur.

I kommunfullmäktiges Mål- och resursplan (MRP) 2019-2020 är hållbart resande ett prioriterat uppdrag och kollektivtrafiken ska utvecklas med syfte att öka resandet. I MRP:n finns bland annat satsningar på fossilfri kollektivtrafik, subventionerade kostnader för barn, unga och seniorer, översyn av prisnivåerna generellt och att öka utbudet av busstrafik

Hans beskriver vad som är på gång i Sundsvall kopplat till kollektivtrafik:

- Hållplats stenstan- upphandling avbruten
- Nytt resecentrum byggs
- Upprustning av hållplatser, väderskydd, cykelställ och pendelparkeringar
- Rabatterat busskort för seniorer och barn och unga
- Linjenätsanalys - görs av kommunala tjänstepersoner och berör stadsnäts- och landsortstrafiken. Innebär att det görs en detaljerad översyn av bussrutter. Första delrapport är på gång.
- Utredning utökad trafik, prioritet linje Stöde - Sundsvall

Det har funnits ett stort missnöje hur KTM hanterat kollektivtrafiken i länet. Det ledde till att samarbetsdokument och förbundsordning sades upp 2016. Efter det har man gjort en omförhandling och skapat ett nytt samarbetsdokument och förbundsordning som antogs 2018. Det sker även en översyn av myndighetens organisation. Bland annat tillträdde en ny myndighetschef i aug 2019. Beslut om ny organisation väntas under hösten 2019. En stor utmaning är hur kostnader fördelas.

Fråga ställs om det kommer bli någon satsning på bussarna till och från Matfors. Det är ofta långa köer med bilar i till stan. Det är även en utmaning att hitta parkeringar i närheten av busstationen. *Hans svarar* att det har skett en ny satsning på direktbussar från Matfors (141:an). Det finns pendlarparkeringar i Matfors men tyvärr blir den snabbt full. Det har även skapats pendlarparkeringar på Alnö och i Kvissleby.

Fråga ställs om trafikplanerare måste sitta på KTM i Kramfors eller om de skulle kunna arbeta i Sundsvall? *Hans svarar* att det vore en bra lösning om de fanns i Sundsvall men att frågan är komplicerad med tanke på hur KTM är organiserad nu.

Hans Forsberg har fått ett antal frågor skickat till sig innan sammanträdet. Han har lämnat skriftligt svar på dessa som skickas ut med protokollet. (Se bilaga 1.)

7. Kultur- och fritidsnämnden/förvaltningen informerar – om politisk vision och insatser för att stimulera ett aktivt fritidsliv för äldre

Ordförande för kultur- och fritidsnämnden **Niklas Evaldsson**, inleder med att berätta vad majoriteten har prioriterat i sin mål- och resursplan när det gäller att stimulera ett aktivt fritidsliv. Kultur- och fritidsnämnden har i sin egen MRP nio prioriteringar varav en av dessa är: *Äldre ska ges bättre möjligheter att ta del av kultur- och fritidslivet.*

Jonas Walker, kultur- och fritidsdirektör beskriver vad kultur- och fritidsförvaltningen gör för äldre medborgare i kommunen. Bland annat betalas föreningsbidrag ut till 27 pensionärsföreningar i år. Ifjol sökte 17 st föreningar så antalet ansökningar kan skifta mellan åren. Budget för föreningsstöd är 630 000 kr. Det finns också indirekta bidrag som att t ex stötta Grönborgs med fria lokaler. Jonas berättar att det som skiljer pensionärsföreningar från andra föreningar är att de ofta har god ekonomi. De arrangerar också mer inåtriktade aktiviteter för den egna föreningens medlemmar.

Under 2020 kommer förvaltningen bjuda in dem som har fått föreningsbidrag för dialog om hur stödet fungerar nu och hur stödet bör se ut framgent. Man har tidigare fått feedback på att blanketterna upplevs som krångliga.

Biblioteken har mycket bra verksamhet som vänder sig till äldre. Bland annat besöker de äldreboenden med minneslådor. Det förs löpande dialog med boendena om hur det ska fungera på bästa sätt utifrån de behov som finns. "Boken kommer" finns att tillgå om man inte kan ta sig till ett bibliotek. I biblioteksplanen finns uppdrag att arbeta med digital verksamhet och bland annat arrangerar man digitala workshops. Många äldre deltar i programverksamheten på Kulturmagasinet. Utöver detta finns även Seniormagasinet i Unga magasinets lokaler som står tomma under dagtid. Baden har särskild prissättning för pensionärer och det har gjorts anpassningar av friluftsbad kopplat till tillgänglighet.

Jonas uttrycker att han gärna vill ta del av tankar och inspel från KPR kopplat till kultur- och fritidsförvaltningens verksamhet. Flera ledamöter uttrycker att det vore en bra idé att komma ut med digitala workshops till pensionärsföreningarna. Det är viktigt att överbrygga glappet mellan generationerna i denna fråga. Ett inspel är att det vore bra att inför digitaliseringsworkshops kunna hämta ut materialet som ett "workshop-kit" i någon närliggande kommunal lokal.

Några ledamöter uttrycker önskemål om centralt samlade lokaler till föreningar under ett tak. Detta skulle underlätta för föreningar att samverka och leda till att de kan ha fler aktiviteter. Det gäller även tillgång till små kontorslokaler. Exempel på liknande lösningar finns i Gnesta och Luleå. Jonas berättar att det redan nu finns flera föreningar som använder kommunala lokaler. På vissa platser finns det även möjlighet att komma in i bibliotekslokaler efter stängning. Det är viktigt att föreningarna spelar in till kommunen vilka typer av lokaler som fungerar bra. Att optimera användandet av kommunala lokaler är en otroligt viktig fråga.

Fråga ställs om det går att göra särskilda subventioneringar på friskvård och gym i Sundsvall. Kan man ha särskilda tider och priser för äldre på gym vid simhallarna?
Jonas svarar att det finns rabatterade priser i kommunens simhallar och det är få ställen där kommunen driver gym. Det görs i de områden där det finns få privata gym eftersom det annars är otillåten konkurrens med det privata näringslivet. Kommunen driver särskild seniorträning på fyra anläggningar.

8. Dialogträff i Kvissleby 28 augusti

Ordförande ger en rapport från dialogträffen som var välbesökt med ca 30 personer som deltog. Det var alltså betydligt fler som kom till träffen denna gång och de som kom var mycket engagerade. Det kom personer från andra delar av kommunen än enbart Kvisslebyområdet. Några av de frågor som diskuterades var: Äldreboendeboendeplatser, kollektivtrafik (utrop), bemanningstal inom äldreomsorgen, personalutbildning, arbetsmiljöfrågor.

De från KPR som var med på träffen konstaterar att det blev en bra dialog och många diskussioner. Upplägget var bra med gruppdiskussioner vid olika bord och sedan sammanfattning. Flertalet KPR-ledamöter anser att det bör bli fler träffar i början av nästa år. Förslag på platser är Stöde och Skönsmon. Margret Bergström skrev minnesanteckningar och dessa skickas ut med KPR-protokollet. (Se bilaga 2.)

9. Övriga Frågor

Brukare

Ordföranden tar upp frågan om användandet av ordet ”brukare” inom socialtjänstens verksamhet. I pensionärsorganisationer anser man att det inte är något bra ord. Ordföranden föreslår att det vore bra om detta kunde vara en diskussionspunkt på KPRs stormöte i november. Rådet instämmer med honom.

Frågor om avfallshantering och äldre

På pensionärernas förmöte kom det upp frågor angående vad kommunen gör för att förenkla för äldre personer att lämna avfall. T ex kan det ju vara så att äldre har olika former av funktionsnedsättningar som gör att de inte kan köra bil till kretsloppspark och/eller orkar lyfta grovsopor. Finns det t ex någon möjlighet att få hjälp med hämtning av grovsopor vid fastighet? Bedrivs det ett medvetet arbete med avfalls- och miljöfrågor kopplat till äldre medborgare? Caroline läser upp det svar som kommit via mejl från Jonas Strandberg på MittSverige Vatten & Avfall. Hon skickar ut en kopia på mejlet till KPR tillsammans med protokollet. (Se bilaga 3.)

Trygghetskameror

Ordföranden informerar om försöksverksamhet med trygghetskameror som genomförts i Njurunda och Nacksta och på ett LSS-boende. De har skett en uppföljning på socialnämndens arbetsutskott och ska även göras för socialnämnden. Personalen och de personer som har haft kamerorna hemma hos sig är nöjda. Förslaget från förvaltningen är att trygghetskameror ska införas brett. Utmaningen är finansiering med tanke på socialnämndens bistra ekonomiska läge. Ordföranden meddelar att pensionärsrådet ska få ta del av beslutsförslaget.

Besöka äldreboenden

Den 23 oktober på eftermiddagen erbjuds representanterna från pensionärsorganisationerna i KPR att göra besök på äldreboenden. Det kommer finnas 12 platser och det är först till kvarn som gäller för anmälan. Samling kl 13 på respektive boende och besöket varar max 1,5 timme. Sedan sker återsamling i kommunhuset för möjlighet till reflektion och samtal. Äldreomsorgschefen Karin Holmin kommer då delta.

Seniordagen

Wathier Svelander informerar om att det inte ska arrangeras någon seniordag under hösten 2019 och våren 2020. Ordföranden berättar vidare att det är på grund av att de bl a ska se över arbetsformer i och med att två nya nämnder ska bildas vid årsskiftet. Han föreslår att en punkt på dagordningen kan planeras in till stormötet i november för samtal kring önskat innehåll och upplägg för framtida seniordagar.

Träffpunkter

Fråga har ställs om var det finns Träffpunkter i kommunen. Ordförande informerar att dessa finns på Alnö, Nacksta (Kristinelund), Kvissleby, Skönsmon och Stöde. Man har flest aktiviteter i Stöde och det är även så att på vissa träffpunkter arrangerar pensionärsföreningar aktiviteter i lokalerna.

Volontärer

Det finns intresse för pensionärsorganisationer att hjälpa till inom äldreomsorgen. Minska ensamheten bland de äldre. Niklas tar med frågan till socialnämnden som kan undersöka hur det skulle kunna gå till. Ha uppmanar också ledamöterna om att lämna tips på kommuner där man arbetar med volontärer.

Nästa KPR-sammanträde (*Stormöte*)

Datum: 22 november 2019

Tid: 09.00 - ca 12.00

Plats: Kommunfullmäktigesalen, kommunhuset

Förmöten för pensionärsrepresentanterna planeras in ca en vecka innan ordförande, vice ordförande och kommunsekreterare har planeringsmöte för kommande KPR-sammanträde.

Justeras

Niklas Säwén

Ordförande

Margret Bergström

Justerare

Caroline Grafström

Sekreterare